

ת"פ (ירושלים) 38955-10-23 - מדינת ישראל נ' עצאם עודה

ת"פ (ירושלים) 38955-10-23 - מדינת ישראל נ' עצאם עודה ואח'מחוזי ירושלים

ת"פ (ירושלים) 38955-10-23

מדינת ישראל

נגד

1. עצאם עודה

ע"י ב"כ עו"ד איתן להמן

2. נאסר דבש

ע"י ב"כ עו"ד מוסטפא יחיא

בית המשפט המחוזי בירושלים

[23.01.2025]

כבוד השופטת חנה מרים לומפ

גזר דין

רקע

1. נאשם 1 עצאם עודה (להלן: "נאשם 1") ונאשם 2 נאסר דבש (להלן: "נאשם 2") הורשעו בגדרי הכרעת דין שניתנה ביום 12.11.2024, לאחר שמיעת הוכחות, בעבירה של הצתה, לפי סעיף 448(א) רישא בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), ובעבירה של היזק בזדון, לפי סעיף 452 בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין. כמו כן נאשם 1 הורשע בריבוי עבירות של כניסה לישראל בניגוד לחוק, לפי סעיף 12(1) בצירוף סעיף 12(4) לחוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952 (להלן: "חוק הכניסה לישראל").

2. בחלק הכללי של כתב האישום מתואר, כי נאשם 1 הוא תושב האזור שאינו מחזיק אישור שהייה בישראל, מתגורר בבית לחם ונשוי להימא דבש המתגוררת בשכונת צור באהר בירושלים. נאשם 2 מתגורר בצור באהר, והוא אחיינה של הימא דבש, אחות אמו, ובנו של ג'ואד דבש, גיסה של הימא דבש. בין ג'ואד דבש למתלונן קיים סכסוך בנוגע לבית שבו מתגורר המתלונן.

3. על פי עובדות האישום הראשון בכתב האישום, במועד שאינו ידוע במדויק למאשימה, גמלה בליבם של הנאשמים החלטה להצית את בית העסק השייך לר' ג' (להלן: "המתלונן"), חומוסייה שנקראת "XXXXX" (להלן: "המסעדה"). זאת על רקע סכסוך שקיים בין משפחת דבש למתלונן, הנוגע לבית שבו מתגורר המתלונן. המסעדה נמצאת בצור באהר בירושלים, בלב שכונת מגורים ובצמוד לבית מגורים. ביום 2.9.2023 בשעה 03:51 או בסמוך לכך, נכנסו הנאשמים אל תוך חצר בית הצמוד למסעדה, הוציאו ממקומם את כנפי החלון הפונה אל עבר מטבח המסעדה, והשליכו דרך החלון והיישר אל תוך המסעדה, לפחות חמישה בקבוקי תבערה מפלסטיק שהכילו נוזל מסוג בנזין, באופן שגרם לבערה ולפיצוץ במקום. מיד לאחר מכן נמלטו הנאשמים מהמקום. כתוצאה ממעשיהם, פרצה שרפה במקום ונגרמו נזקי אש רבים באזור השירות והמטבח במסעדה. עוד צוין כי נאשם 1 עשה כאמור בעודו שוהה בשטח ישראל שלא כדין.
4. על פי עובדות האישום השני בכתב האישום, בתקופה שבין 1.6.2023 ל-2.9.2023, במספר רב של הזדמנויות, נכנס נאשם 1 לתחומי מדינת ישראל ללא היתר, בניגוד לחוק, ושהה בין היתר בשכונת צור באהר בירושלים, שלא כדין. זאת מבלי שהחזיק באישורי שהייה או אישורי כניסה או אישורי עבודה מכל סוג שהוא בישראל.
5. כאמור, במסגרת הכרעת הדין, הורשעו הנאשמים בעבירות שיוחסו להם בכתב האישום. ברם, ביחס לעבירת ההצתה נקבע שאין מקום להרשיע את הנאשמים בסיפה לעבירה אשר יוחסה להם, מאחר שלא הוכח מעבר לכל ספק סביר שהם הציתו את המסעדה "במטרה לפגוע בבני אדם", שעה שהאירוע התרחש בשעת לילה מאוחרת, כאשר אין במקום או בסביבתו נפש חיה. חלף זאת הורשעו הנאשמים ברישה לעבירה.
- ראיות לעונש
6. ב"כ המאשימה הגיש את גיליונות הרישום הפלילי של הנאשמים. מגיליון הרישום הפלילי של נאשם 1 (ת/1) עולה, כי צבר לחובתו עבר פלילי מכביד הכולל 14 הרשעות קודמות בעבירות של שהייה בלתי חוקית בישראל, הפרעה לשוטרים במילוי תפקידו ועבירות רכוש, וכי ריצה מספר רב של מאסרים מאחורי סורג וברית. יצוין, כי הרשעתו האחרונה של הנאשם בטרם הרשעתו בהליך דנן הייתה בשנת 2020, כאשר הורשע בעבירה של כניסה לישראל שלא כחוק ונגזר עליו מאסר בפועל לתקופה של 31 יום. עוד יצוין, כי מרבית הרשעותיו של נאשם 1 הן בעבירות של כניסה לישראל בניגוד לחוק, בעוד שהרשעתו האחרונה בעבירה מתחום הרכוש היא משנת 2015.
7. מגיליון הרישום הפלילי של נאשם 2 (ת/2) עולה, כי צבר לחובתו שתי הרשעות קודמות. בשנת 2015 הורשע נאשם 2 בעבירה של תקיפת בת זוג הגורמת חבלה של ממש, ונגזר עליו עונש מאסר לתקופה של 10 חודשים. כמו כן, בשנת 2014 הורשע נאשם 2 בעבירה של הסעת תושב זר השהה בישראל שלא כדין, ונגזר עליו עונש מאסר לתקופה של 4 חודשים ו-15 יום. יצוין, כי שתי ההרשעות התיישנו בשנת 2022, אך נותרו עוד ארבע שנים עד למועד מחיקתן מרישום הפלילי של נאשם 2.
8. ב"כ הנאשמים לא הגישו ראיות לעונש, אולם מטעמו של נאשם 2 העיד מר ראיד גאדאללה, המתלונן, אשר הודיע כי לאחר 21 שנים בהן היה מסוכסך עם אביו של נאשם 2 על בעלות בית, הם החליטו לעשות סולחה ולסיים את הסכסוך. המתלונן מסר שכיום היחסים בין המשפחות מעולים, שהוא אינו מעוניין לקבל מנאשם 2 פיצויים, ושהוא גם אינו רואה צורך בהישארותו תחת תנאים מגבילים ובשליחתו למאסר בבית הסוהר. במענה לשאלת ב"כ המאשימה, המתלונן אישר שקיבל מאביו של נאשם 2 כספים במסגרת הסולחה, אך סירב לנקוב בסכום. בהמשך ציין המתלונן, וב"כ נאשם 2 חזר על כך בטיעונו לעונש, שהוא מסר לאביו של נאשם 2 את הבית שבמוקד הסכסוך, שעמד, כאמור, ברקע להצתת המסעדה.

9. ביחס לנזקים שנגרמו למתלונן ולמסעדה בעקבות ההצתה, המתלונן טען שבנו נאלץ לקחת הלוואה בסך 120,000 ₪ לצורך שיפוץ המסעדה, שבועיים טרם ההצתה. כמו כן, מסר המתלונן שהיקף המכירות פחת, כשטרם ההצתה נמכרו כל יום כ-400-500 פיתות וכיום מדובר ב-50 פיתות ליום, מפני שלקוחות מפחדים לבוא. המתלונן טען גם שנגרם לו נזק נפשי ולבבי כתוצאה מהאירוע. עם זאת, המתלונן לא הציג מסמכים, קבלות או ראיות אחרות כלשהן לעניין הנזק שנגרם לו.
10. בניגוד לנאשם 2, שלגביו מסר המתלונן שהוא רואה את הסיפור כסגור, ביחס לנאשם 1 מסר שהוא מעוניין שיוטל עליו תשלום פיצוי והבהיר, כי בכוונתו לתבוע אותו גם בהליך אזרחי. לדברי המתלונן, הוא אינו מכיר את נאשם 1, שאינו בן הכפר אלא מאזור בית לחם, והתחתן עם מישהי מבני משפחת דבש. המתלונן מסר, כי ידע שנאשם 1 עובד בשיפוצים, ולפני המקרה הוא נתן לו פעם אחת קולה וסנדוויץ' ללא תמורה, כי הוא אוהב להאכיל אנשים, ולא היה לו שום דבר נגדו קודם.
11. עוד העיד מטעמו של נאשם 2 אביו, אשר אמר כי הוא ומשפחתו אינו מעוניינים בבעיות, ורוצים לחיות חיים נורמליים, בשלום ובביטחון. הוא הוסיף שבנו הוא אדם טוב ואיש משפחה, וביקש מבית המשפט שירחם עליו. טיעוני הצדדים לעונש
12. בפתחו של הדיון שנקבע להשמעת הטיעונים לעונש, ובטרם החלו ב"כ הצדדים לטעון לעונש, ביקש ב"כ נאשם 1 לבטל את הכרעת הדין בעניינו, משום שזו ניתנה מבלי שנשמעו סיכומים. כמו כן מסר, שלנאשם 1 יש טענות קשות בקשר לייצוג ולמי שמימן את הייצוג, אך סירב לפרט בנושא זה מעבר לכך. ב"כ נאשם 1 ביסס בקשתו על פסק הדין בע"פ 1262/08 מוחמד חאלד ענתאוי נ' מדינת ישראל (4.8.14) (להלן: "עניין ענתאוי"), בו לדבריו, בית המשפט העליון ביטל הכרעת דין של בית המשפט המחוזי לאחר שלא נשמעו סיכומים. כמו כן, לצד בקשתו לביטול הכרעת הדין, ביקש ב"כ נאשם 1 להעביר את עניינו למותב אחר, באמרו כי בית משפט זה כבר קיבע את דעתו בעניין אשמתו של נאשם 1, והוסיף כי כך גם נעשה בעניין ענתאוי.
13. במענה לשאלת בית המשפט, אילו טענות היה טוען לו הוא היה ממונה קודם לייצג את נאשם 1 ומגיש את סיכומיו, ב"כ נאשם 1 השיב שהכשל בייצוג לא התבטא בשלב הסיכומים בלבד אלא לאורך כל הדרך, והגנתו של נאשם 1 לא מוצתה כבר בשלב ההוכחות ואולי אף קודם לכן. לדבריו, לא נטענו כל מיני טענות, כמו למשל, האם אף נוכח הקביעה שנאשם 1 היה במקום, אולי ניתן לקבוע שהוא בגדר מסייע ולא מבצע בצוותא.

14. ב"כ המאשימה התנגד לבקשה לבטל את הכרעת הדין בעניינו של נאשם 1, וטען כי ב"כ נאשם 1 לא פירט אילו טענות היה טוען לו נשמעו הסיכומים. עוד טען, כי עניין ענתאוי אינו דומה לעניינו, שכן שם התיק לא נקבע לסיכומים בעל פה, אך נקבע מועד להגשת סיכומים בכתב וניתנו ארכות שונות שההגנה לא עמדה בהן, ורק אז ניתנה הכרעת דין מבלי שנקבעה ישיבה להשלמת טיעונים בעל פה. לדבריו, בעניין ענתאוי קבע בית המשפט העליון שנדרש היה לקבוע דיון בעל פה, מה שכן נעשה בעניינו. כמו כן, באותו עניין בית משפט קמא לא פנה למערער לבקש את התייחסותו למצב שנוצר, מה שקרה בעניינו, כאשר בית המשפט פנה לנאשם, שביקש הכרעה. ב"כ המאשימה הוסיף וטען, כי נקבעו מועדים רבים להגשת סיכומים בכתב, וניתנו ארכות להגשת הסיכומים אך באת כוח הנאשם הקודמת לא עמדה במועדים, ואף נקבע דיון לשמיעת סיכומים בעל פה ובאת כוח הנאשם לא התייצבה לדיון.
15. ב"כ המאשימה טען, כי בנסיבות שתוארו לעיל, כאשר נאשם 1 היה מיוצג לאורך כל ההליך כולל במסגרת פרשת ההגנה, וכאשר באותו תיק נאשם נוסף שממתין להכרעת דינו, בית המשפט רשאי היה להכריע גם מבלי שנשמעו סיכומים. יתר על כן, טען ב"כ המאשימה שבהכרעת דינו בית המשפט סקר טענות הגנה שונות שיכולות לעמוד לנאשם 1 והכריע בהן.
16. בתום שמיעת טיעוני ב"כ הצדדים לעניין זה, נקבע שאין לבטל את הכרעת הדין, וכי הנימוקים יימסרו במסגרת גזר הדין, כפי שיפורט בהמשך.
17. במסגרת טיעוניו לעונש, טען ב"כ המאשימה כי מדובר במעשה חמור מאוד שמתאפיין בתכנון, התארגנות משותפת, שיתוף פעולה, הכנת חומרי בעירה, חדירה למתחם, פתיחת חלון והצתה של המקום. ההצתה עצמה נעשתה באמצעות בקבוקי תבערה- בקבוקים עם דלק. במקום נמצאו חמישה בקבוקים בגודל של חצי ליטר, מה שלדבריו, מעיד על רצון לגרום נזק משמעותי ולפגוע בעסק של המתלונן, אשר מצוי בתוך שכונת מגורים, בשעת ליל. הנאשמים לקחו את החוק לידיים והחליטו לגמול ליריב של המשפחה, בדרך שמסכנת לא רק אותו ואת רכושו אלא גם את הזולת החפים מפשע. אשר למדיניות הענישה, ציין ב"כ המאשימה כי מנעד הענישה בעבירות הצתה הוא רחב, והפנה לפסיקה אשר לטענתו מבטאת את המדיניות הנוהגת במקרים דומים למקרה דנן.
18. ביחס לנאשם 1, ביקש ב"כ המאשימה לקבוע מתחם עונש הולם נפרד לכל אישום, מפני שמדובר בשני אירועים שונים ובערכים מוגנים שונים- באישום הראשון מדובר באירוע הצתה, אגב כניסה בלתי חוקית לישראל, ובאישום השני מדובר בכניסה ויציאה מספר רב של פעמים לישראל. לא מדובר במסכת עבריינית אחת ומכאן שיש לקבוע מתחמים שונים. ביחס לאישום הראשון, ציין ב"כ המאשימה, כי נאשם 1 ביצע את העבירה לאחר שנכנס לישראל שלא כחוק, כך שמדובר בנסיבה חמורה יותר לעומת נאשם 2, לכן יש לקבוע לגביו מתחם חמור יותר, ועתר לקביעת מתחם הנע בין 32 ל-56 חודשי מאסר בפועל. ביחס לאישום השני, הוא ציין שהעבירה בוצעה טרם מלחמת חרבות ברזל והחמרת הענישה בעבירות כניסה שלא כחוק לישראל שבאה בעקבותיה, ולכן מדיניות הענישה המנחה היא זו שחלה קודם למלחמה. עם זאת, סבר שעל בית המשפט לשקול את החמרת הענישה בעקבות המלחמה במסגרת שיקולי התרעת הרבים. עוד טען, כי בעניינו מדובר במי שיצא ונכנס לישראל פעמים רבות במשך שלושה חודשים, ועתר למתחם עונש הולם הנע בין 3 ל-9 חודשי מאסר בפועל. ביחס לנאשם 2, עתר ב"כ המאשימה לקביעת מתחם עונש הולם הנע בין 30 ל-52 חודשי מאסר בפועל.

19. אשר למיקום העונש בתוך מתחם העונש ההולם, ציין ב"כ המאשימה, כי אין בעניינם של הנאשמים אופק טיפולי, כי הם ניהלו הליך שלם, לא שיתפו פעולה בשום שלב, ולא ניתן לזקוף לזכותם חיסכון בזמן שיפוטי. ביחס לנאשם 1 ציין, כי יש לו הרשעות רבות ממין העניין והוא ריצה מאסרים ממושכים, שהאחרון שבהם משנת 2020, עת נדון למאסר של 31 יום. ביחס לנאשם 2 ציין כי יש לו 2 הרשעות קודמות, שאחת התיישנה אך קיימת והוא נדון לעונשי מאסר בפועל בגין. לכן הוא עתר למקם את עונשו של נאשם 1 באישום הראשון ברף הגבוה העליון של המתחם ולגזור עליו 52 חודשי מאסר בפועל, ובתוך המתחם של האישום השני למקמו ברף עליון יותר ולגזור עליו 8 חודשי מאסר בפועל, ובסך הכל לגזור על נאשם 1 עונש של 5 שנות מאסר בפועל. על נאשם 2 ביקש לגזור עונש של 46 חודשי מאסר בפועל.

20. מנגד, טען ב"כ נאשם 1 כי הוא סבור, כאמור, שהגנתו של נאשם 1 קופחה ויש להתחשב בכך במסגרת גזר הדין. בכל הנוגע לנסיבותיו האישיות, ציין, כי נאשם 1 הוא הבן השלישי מבין 7 ילדים במשפחת מוצאו, גדל בתנאים קשים, בגיל צעיר יצא לעבוד בעבודת כפיים, ומסייע בפרנסת המשפחה. לדבריו, חרף עברו הפלילי, הרשעותיו בשנים האחרונות הן אך ורק בעבירות של כניסה לישראל שלא כדין, בעוד שהרשעותיו בעבירות רכוש ישנות. עוד ציין, כי הנאשם נשוי ואב לשני ילדים בני שלוש ושנה וחצי. לטענתו, בשנים האחרונות הנאשם השתקם לחלוטין, התחתן והקים משפחה, ועבירות הכניסה לישראל שלא כדין בוצעו על מנת לפרנס את ביתו. לגבי עבירת הכניסה שלא כחוק, הוסיף וטען כי היא בוצעה טרם המלחמה, ועל כן מתחם העונש ההולם מתחיל, למעשה, במאסר על תנאי. אשר עבירת ההצתה, טען שאמנם התקיים הליך הוכחות, אך בסופו הנאשמים זוכו מהסיפה לעבירה והורשעו בעבירה קלה יותר, ברישה לאותה עבירה. עוד טען שלנאשם 1 אין סכסוך עם המתלונן והוא אינו מכיר אותו, בעוד שלנאשם 2 היה סכסוך שבעקבותיו הגיע לסולחה עם המתלונן.

21. ב"כ נאשם 1 הפנה לפסיקה התומכת בעמדתו העונשית, ולבסוף, עתר ביחס לאישום הראשון למתחם עונש הולם הנע בין 9 ל-21 חודשי מאסר, כאשר לדבריו יש לחפוף ביניהם את עבירות הכניסה לישראל שלא כדין, מפני שמדובר בעבירת עוון קלה. לדבריו, הנאשם עצור מזה 15 חודשים, ועל כן נוכח הפגיעה הקשה בהגנתו ובכללי הצדק הטבעי יש למקמו לכל היותר במרכז המתחם, מה שמביא להסתפקות בימי מעצרו. אשר לפיצוי, ב"כ נאשם 1 טען שפיצוי בהליך הפלילי נועד לתת מענה מיידי לאוכלוסייה מוחלשת שספק אם יגישו תביעה אזרחית, מה שלא מתקיים בענייננו. המתלונן אינו נמנה על קבוצה זו, הוא מודע לזכויותיו, מתכוון להגיש תביעה אזרחית, ולכן אין מקום להטיל על נאשם 1 פיצוי כספי.

22. ב"כ נאשם 2 מצדו טען, כי חרף ניהול התיק בסופו של דבר הנאשמים הורשעו ברישה לעבירה במקום בסיפה לה. עוד טען שהמסעדה שהוצתה מרוחקת ממבנים נוספים, והוסיף כי הנזק שנגרם כתוצאה מהשריפה אינו משמעותי, אף שהוא אינו מקל ראש בנזק שנגרם. ב"כ נאשם 2 הוסיף, כי המתלונן העיד בדיון הטיעונים לעונש והדגיש שהוא אינו מעוניין בכל פיצוי מנאשם 2 לאחר שהגיעו להסכמות עם אביו. עוד ציין, כי הדירה שהייתה במחלוקת נמסרה לידי אביו של נאשם 2 מידי המתלונן, וכיום יחסיהם טובים, כך שהסכסוך הסתיים ואין חשש לחזרתיות.

23. אשר לנסיבותיו האישיות של נאשם 2, נטען כי עברו הפלילי התיישן, וכי מדובר בנאשם אדם בוגר נשוי בשנית ולו 6 ילדים בגילאים 5 עד 12 מאשתו הראשונה, ומאשתו השנייה ילדים בגילאים שנה עד 4 שנים. הוא עובד בתחום הבנייה ומנהל אורח חיים נורמטיבי. סיים 12 שנות לימוד ובגרות, בעל מוסר עבודה גבוה ועובד קשה למחייתו. הרשעתו האחרונה שטרם התיישנה היא משנת 2014, והוא אינו משתמש בסמים ואלכוהול. מעשיו בעבירה דנן הם מעידה חד פעמית שלא תחזור שוב, וכאמור הסכסוך הקונקרטי הסתיים. בנסיבות אלה, סבר שמדיניות הענישה לבדה אינה צריכה להיות השיקול המרכזי בענישת הנאשם. ב"כ נאשם 2 הפנה לפסיקה לעניין מדיניות הענישה, ולבסוף עתר למתחם עונש הולם הנע בין 9 חודשי מאסר שניתן לרצות בעבודות שירות ל-2 שנות מאסר בפועל. הוא ביקש להטיל על נאשם 2 מאסר שירוצה בעבודות שירות, מבלי לנכות את ימי המעצר או לחלופין, לנכותם אם בית המשפט יגזור עליו מאסר בפועל, ולהתחשב בתקופה הארוכה בה הוא היה עצור באיזוק אלקטרוני.
24. בדבריו האחרונים לבית המשפט, נאשם 1 אמר שהוא מכבד את בית המשפט, את הכרעת דינו ואת החוק, ומבקש שבית המשפט ירחם עליו ויתחשב בו. נאשם 2 אמר שהוא אב לשישה ילדים ואינו אדם אלים, וביקש גם הוא את רחמי בית המשפט.
- דיון והכרעה
25. בטרם אגזור את דינם של הנאשמים תחילה אדרש לבקשת נאשם 1 לבטל את הכרעת הדין מאחר שבאת כוחו דאז לא סיכמה טענותיה בכתב או בעל פה, ואפרט את הנימוקים שהובילו לדחיית הבקשה, אשר הועלתה לראשונה בדיון הטיעונים לעונש.
26. כידוע, על פי סעיף 169 לחוק סדר הדין הפלילי, "בתום שמיעת הראיות, או משנתקבלה הודיה בעובדות ולא הובאו ראיות, רשאים התובע ואחריו הנאשם להשמיע את סיכומיהם לענין האשמה". בהתאם לכך, עם סיום שמיעת הראיות ביום 16.7.24, קבעתי כי עיקרי סיכומי הצדדים יוגשו בכתב עד ליום 1.8.24, וכי ביום 13.8.24 יתקיים דיון להשלמת טיעונים בעל פה. בהמשך, לבקשת ב"כ המאשימה, נדחה המועד להגשת הסיכומים בכתב ליום 5.8.24, ולבקשת ב"כ נאשם 2 נדחה הדיון לשמיעת הסיכומים בעל פה נדחה ליום 14.8.24.
27. ברם, ב"כ נאשם 1 דאז, עו"ד וידאד דאוד, לא הגישה סיכומים בכתב, וכאשר התייצבה בדיון שנקבע לשמיעת הסיכומים בעל פה, הודיעה שהיא אינה מוכנה לסכם, באומרה שלא הגישה סיכומים בכתב בשל עומס עבודה המוטל עליה ובשל נסיבות אישיות, והתחייבה להגיש את סיכומיה בכתב עד ליום 31.8.2024. לפיכך, בתום הדיון נקבע, בין היתר, כי: "[...] מדובר בתיק בו נאשם 1 עצור מאז 6.10.2023 ויש לסיים את ההליכים. [...] שמיעת הראיות הסתיימה עוד ביום 16.7.2024, ובית המשפט היה נכון לשמוע את הסיכומים מיד בסמוך לדיון, אך בא-כוחו נאשם 2 לא היה ערוך לכך. גם היום בית המשפט פינה בפגרה את יומנו על מנת לשמוע את הסיכומים. בשל נסיבות בריאותיות של בני המשפחה של באי-כוח הנאשמים, הם לא היו ערוכים ולא הגישו את הסיכומים בכתב, כפי שהורה בית המשפט ואף לא היו ערוכים לסכם היום בעל פה [...]" . סופו של דבר, ניתנה לב"כ הנאשמים הזדמנות נוספת להגיש את סיכומיהם בכתב עד ליום 1.9.24.

28.9.24, לאחר שהוברר כי עו"ד דאוד לא הגישה את סיכומיה בכתב כפי שהתחייבה, הוריתי כי עליה להסיר מחדלה לאלתר. בהמשך, ומשלא התקבל דבר מטעמה של עו"ד דאוד, ביום 10.9.24, ולבקשת ב"כ נאשם 2, ניתנה אורכה נוספת להגשת הסיכומים בכתב עד ליום 18.9.24. עוד נקבע, כי ביום 23.9.24 יתקיים דיון לצורך השלמת סיכומים בעל פה. אך שוב, דבר לא הוגש מטעם עו"ד דאוד, והוריתי כי הסיכומים יוגשו עד ליום 20.9.24. לאחר שגם החלטה זו זכתה להתעלמות מצד עו"ד דאוד, ביום 22.9.24 ניתנה החלטה נוספת המורה, כי עו"ד דאוד תסיר מחדלה לאלתר. גם הפעם, לא אירע דבר, ועו"ד דאוד אף לא התייצבה לדיון אשר נקבע ליום 23.9.24.

29. יצוין, כי בדיון שהתקיים ביום 23.9.24, לאחר שבאת-כוחו לא התייצבה להשמעת הסיכומים, ביקש נאשם 1 להחליף את הייצוג ולמנות לו סנגור מטעם הסנגוריה הציבורית. ברם, לאחר שבית המשפט הסביר לנאשם 1 כי משמעות הדבר תהיה דחייה ממושכת של ההליך בעודו עצור עד תום ההליכים, וכי ממילא ב"כ נאשם 2 טען את הטענות המשפטיות אשר נוכח שותפותם בצוותא רלוונטיות לשניהם, מסר נאשם 1 שהוא מעוניין לסיים את ההליך.

30. בנסיבות אלה הוחלט, כי תינתן לעו"ד דאוד "אורכה אחרונה בהחלט" להגשת הסיכומים בכתב עד ליום 1.10.24. גם החלטה זו לא קוימה, וביום 6.10.24 ניתנה החלטה לפיה תסיר עו"ד דאוד מחדלה לאלתר. ביום 10.10.24, לאחר בדיקת מזכירות בית המשפט, עו"ד דאוד מסרה שהיא חולה, ועל כן נתתי אורכה אחרונה להגשת הסיכומים עד ליום 14.10.24, אשר, למרבה הצער, לא הוגשו גם כן. עו"ד דאוד גם לא הגישה כל בקשה בהקשר זה לבית המשפט, ולא צירפה אסמכתאות רפואיות או אחרות להסביר את פשר התנהלותה זו.

31. כפי שציינתי במסגרת הכרעת הדין: "ההתנהלות המתוארת של ב"כ נאשם 1 אינה מתקבלת על הדעת, וזאת בלשון המעטה. ב"כ נאשם 1 התעלמה באופן מופגן מהחלטות בית המשפט, לא הגישה את סיכומיה בכתב, לא התייצבה לדיון בבית המשפט ואף לא הגישה כל בקשה לקבלת אורכה. זאת כאשר בית המשפט מצדו נתן לה זמן רב מאוד להכנת הסיכומים, ואף הגדיל לעשות ולפנים משורת הדין נתן אורכות נוספות מבלי שאלה התבקשו, על מנת להימנע ככל הניתן מפגיעה בייצוגו של נאשם 1. ברם, נוכח הימנעותה המוחלטת של ב"כ נאשם 1 מהגשת הסיכומים, ובשים לב לכך שפרשות התביעה וההגנה הסתיימו זה מכבר, ולכך שנאשם 1 עצור עד לתום ההליכים, אין מנוס מכך שהכרעת הדין תינתן מבלי שהוגשו סיכומים מטעם נאשם 1".

32. לצד זאת הודגש, כי מונחים לפני בית המשפט תשובתו לאישום של נאשם 1, גרסאותיו בהודעותיו במשטרה שהוגשו במסגרת שמיעת הראיות, עדותו בבית המשפט נשמעה, וניתן ללמוד על קו ההגנה שבו נקטה עו"ד דאוד כפי שזה עלה משאלותיה בחקירה הנגדית של עדי התביעה ושל נאשם 2. לפיכך, במסגרת הכרעת הדין, נדונו והוכרעו טענות שונות שהעלתה עו"ד דאוד במהלך המשפט, וכן טענות אפשריות שניתן היה להעלות, וזאת גם בשים לב לטענותיו של נאשם 2 בייחס לראיות שהוגשו ונשמעו בעת ישיבות ההוכחות (ראו גם י' קדמי, על סדר הדין בפלילים - חלק שני - הליכים שלאחר כתב אישום - א', בעמ' 1492 (מהדורה מעודכנת, 2009): "במקום שהנאשם אינו מיוצג - ואפילו הנאשם מיוצג - בית-המשפט יהנה את הנאשם מטיעונים שלא הועלו על ידו או מטעמו, ככל שהם מתחייבים מחומר הראיות").

33. יצוין, כי הכרעת הדין ניתנה ביום 12.11.24, כאשר עו"ד דאוד לא התייצבה לדיון. לפיכך, הוריתי על שחרורה מייצוג ומינוי הסנגוריה הציבורית לייצג את נאשם 1. באותו הדיון צוין, כי: "לאור התנהלותה, שלא התייצבה בשני הדיונים האחרונים, וכן לא הגישה סיכומים בכתב למרות הוראת בית המשפט, תמסור מדוע לא יוטלו עליה הוצאות נוכח התנהלות זו ומדוע לא יועבר העניין לידיעת לשכת עורכי הדין". ביום 19.11.24 התקבלה תגובתה של עו"ד דאוד, בה היא מסרה כי הנאשם לא שילם את שכר הטרחה כפי שנקבע ביניהם. כמו כן, לדבריה, הנאשם, ובהמשך גם אחיו, איימו עליה שלא תתקרב לבית המשפט, והיא עשתה כדברם מחשש לחייה, ולא הגישה סיכומים בכתב חרף הוראת בית המשפט.

34. מצאתי לנכון לפרט באריכות אודות השתלשלות האירועים בהליך זה ביחס לשמיעת הסיכומים, על מנת להדגיש הן מדוע ענייננו שונה מעניין ענתאוי, שעליו ב"כ נאשם 1 מבסס את בקשתו לביטול הכרעת הדין, והן מדוע לא נגרם לנאשם 1 עיוות דין אשר מצדיק קבלת הבקשה.

35. בכל הנוגע לעניין ענתאוי, עיון בפסק דין זה מלמד כי אין הנדון דומה לראיה. באותו מקרה בית המשפט המחוזי קבע מועד להגשת סיכומים בכתב אשר ההגנה לא עמדה בו, אף שניתנו לה אורכות שונות, ולאחר מכן בחר לתת הכרעת דין ללא קיום דיון לשמיעת הסיכומים בעל פה. עם זאת, כמתואר לעיל, בענייננו ניתנו לעו"ד דאוד מספר הזדמנויות לסכם הן בעל פה והן בכתב, אך היא בחרה שלא לשתף פעולה כלל והפרה ברגל גסה את החלטות בית המשפט.

36. אכן, בעניין ענתאוי קבע בית המשפט כי נוכח חשיבותו של שלב הסיכומים בהליך הפלילי להגנתו של הנאשם ולקיומו של הליך הוגן, אזי "אף במצב שבו הסנגור אינו עומד בלוח הזמנים שקצב בית המשפט להגשת הסיכומים בכתב, הכלל הוא כי אין מקום ליתן הכרעת דין מבלי שאלה הוגשו, או שנשמעו בעל פה" (שם, פסקה 5). בית המשפט צוין, כי עמדו לפני בית המשפט המחוזי שתי אפשרויות חלף מתן הכרעת דין מבלי שנשמעו סיכומי הנאשם. אפשרות אחת, היא זימון הצדדים לדיון לשמיעת טענות הצדדים בעל פה, אשר כאמור, בהשוואה לענייננו, הרי שאפשרות זו מוצתה, וזאת בלשון המעטה. אפשרות נוספת, היא מינוי סנגור אחר לנאשם מטעם הסנגוריה הציבורית, וזאת אף במחיר של המשך מעצרו של הנאשם עד למתן הכרעת הדין. עם זאת נקבע, שהכלל האמור אינו שולל קיומם של חריגים לו, כמו למשל מקום בו התנהלות ההגנה משקפת טקטיקה מחושבת. ראשית, גם ביחס לאפשרות זו שונה עניין ענתאוי מענייננו, כאשר שם נקבע שהמצב נכפה על המערער שלא חפץ בו ולא ידע עליו כלל (שם, פסקה 9). זאת בעוד בענייננו, בדיעבד, הסתבר, לכאורה ולפי טענתה, שהתנהלותה של עו"ד דאוד נבעה מבחירתו של נאשם 1 לנסות לשנות את תוצאות המשפט, לאחר שהבין כי זה אינו מתקדם בכיוון הרצוי לו. נוסף על כך, אף בשלב בו הוחלט כי הכרעת הדין תינתן ללא סיכומים, כאשר סיבת התנהלותה של ב"כ עו"ד דאוד לא הייתה עדיין ידועה, הרי שניתנה לנאשם 1, כאמור, האפשרות להחליט אם ברצונו להחליף את הייצוג או להימנע מכך, והוא בחר בכך על מנת שלא להאריך עוד את הדיון שעה שהוא עצור.

37. עוד יודגש, כי בעניין ענתאוי הפגיעה בזכותו של הנאשם להליך הוגן הייתה משמעותית היות שהמחלוקת בין הצדדים הייתה בדבר "סוגיות משפטיות מובהקות" הנוגעות לקיומו של היסוד הנפשי לעבירת הרצח, משמעות הודאותיו של המערער וקיומן של ראיות מחזקות בנוגע לעבירות האחרות שבהן הורשע, כאשר ההגנה הסכימה כי המערער נכח בזירת הרצח וכי הודאותיו קבילות (שם, פסקה 8). לעומת זאת, בעניינו המחלוקת הייתה עובדתית בעיקרה, שכן נאשם 1 הכחיש כל קשר למיוחס לו, חרף הימצאותו בזירת ההצתה של הטלפון הסלולרי שלו והתקשרויות טלפוניות שקיים נאשם 2 סמוך מאוד להצתה, בין היתר. משכך, קביעת אשמתו של נאשם 1 התבססה על קביעות עובדתיות ביחס לראיות שנמצאו ועל קביעות בדבר מהימנות גרסתו כפי שנמסרה בהודאותיו במשטרה ובעדותו בבית המשפט. אשר לטענות המשפטיות, הרי שמלוא התמונה נפרסה לפני בית המשפט על ידי ב"כ נאשם 2, שהגיש סיכומים בכתב ואף טען אותם בהרחבה בעל פה, כמו כן בית המשפט העלה מיוזמתו את הטענות הפוטנציאליות בעניינו של נאשם 1 ודן בהן.
38. ב"כ נאשם 1 הוסיף וטען, כי בדומה לעניין ענתאוי, לצד ביטול הכרעת הדין יש להעביר את ההליך לשמיעת הסיכומים ולמתן הכרעת דין חדשה אל מותב חדש, וזאת מפני שהמותב הנוכחי כבר קיבע דעתו ביחס לאשמתו של נאשם 1. אולם, עיון בפסק הדין מעלה כי בית המשפט העליון לא הורה כפי שנטען. בית המשפט הורה כי ייקבע מותב חדש לשמיעת הסיכומים בבית המשפט המחוזי, אך זאת לא מפני שהמותב קיבע דעתו, אלא משום ששניים מבין שלושת חברי ההרכב פרשו זה מכבר ולא כיהנו עוד כשופטים בבית המשפט. כמו כן, בית המשפט כלל לא הורה על ביטול הכרעת הדין, אלא קבע כי לאחר שמיעת הסיכומים, בית המשפט המחוזי ייתן הכרעת דין משלימה אשר בגדרה ינמק האם יש מקום לשנות מהכרעת הדין הקודמת ובאיזה אופן, לאור הטענות המשפטיות שעלו במסגרת הערעור (שם, פסקה 10).
39. נמצאנו למדים, כי אף שבעניין ענתאוי בית המשפט עמד על הכלל לפיו אין מקום לתת הכרעת דין מבלי שהוגשו או נשמעו בעל פה סיכומי נאשם, באותו עניין נדון מקרה אשר שונה מאוד בנסיבותיו מעניינו של נאשם 1.
40. סופו של דבר, המבחן לקבלתה של טענה בדבר כשל בייצוג הוא חשש לקיומו של עיוות דין (ע"פ 2950/11 אליאור נועם חן נ' מדינת ישראל (8.5.14)). מדובר במבחן אובייקטיבי, הבוחן האם קיים חשש סביר שמא הפגיעה בזכויות הנאשם השפיעה על שיקול הדעת השיפוטי באופן שהגדיל את הסיכוי להרשעת שווא (שם, פסקאות 55-56). בהינתן העובדה שנאשם 1 יוצג לאורך כל ההליך ונשמע קו ההגנה שלו; העובדה שבתיק נאשם נוסף שבא כוחו העלה טענות משפטיות הרלוונטיות גם לנאשם 1; והעובדה שבעניינו של נאשם 1 ההכרעה נגעה בעיקרה לעניינים שבעובדה - אני סבורה כי הפגיעה שנגרמה לנאשם 1 אם בכלל כתוצאה מאי שמיעת סיכומי באת כוחו דאז, אינה עולה כדי עיוות דין ובוודאי לא כזה אשר מצדיק את ביטול הכרעת הדין. יתרה מזו, כאשר התבקש ב"כ נאשם 1 להציג במה נגרם עיוות דין לנאשם 1 ואילו טענות יכול היה לטעון ולא נדונו, טען ב"כ הנאשם כי לא עלו טענות בדבר חלקו בביצוע העבירה. ברם, ממילא נאשם 1 בגרסתו הכחיש כל קשר לעבירה, והטלפון הנייד השייך לו נמצא בזירת העבירה, כך שאין ממש בטענות אלה.
41. לאור כל האמור לעיל, דין הבקשה להידחות. כעת, אעבור לגזירת דינם של שני הנאשמים שלפניי.

מתחם העונש ההולם

42. אשר לשאלה האם יש לקבוע מתחם עונש הולם אחד לכל העבירות או מתחמים שונים, אני סבורה כי יש לקבוע שני מתחמים שונים: האחד לעבירת ההצתה ולעבירת ההיזק בזדון, והשני לעבירות הכניסה לישראל בניגוד לחוק, בהן הורשע נאשם 1. הגעתי למסקנה זו, הגם שמדובר בעבירות שבוצעו, בחלקן, בסמיכות זמנים, מאחר שמדובר במסכת עבריינית נפרדת, ושהכניסה לשטח ישראל בניגוד לחוק איננה כרוכה בקשר הדוק למעשה ההצתה. כמו כן, מבחינת סמיכות הזמנים, עבירות הכניסה בניגוד לחוק נפרסו על פני תקופה של כשלושה חודשים, בעוד שההצתה בוצעה בלילה אחד. נוסף על כך, לעבירת ההצתה ניזוק ישיר, המתלונן, וזאת בשונה מעבירות הכניסה בניגוד לחוק. 43. בהתאם לסעיף 40 ב לחוק העונשין, העיקרון המנחה בענישה הוא הלימה, קרי: יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה ונסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בקביעת מתחם העונש ההולם, על בית המשפט להתחשב בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות לביצוע העבירה.

44. הערכים החברתיים המוגנים העומדים בבסיס עבירת ההצתה הם הגנה על שלום הציבור וביטחון, שלמות רכוש וקניינו וכן שלמות הנפש והגוף. המחוקק קבע בצד עבירת ההצתה עונש מירבי גבוה של 15 שנות מאסר, המלמד על חשיבות הערכים המוגנים הגלומים בה. ההצתה מאופיינת בכך שקשה לאמוד מראש את נזקה, ונזקים אלה יכולים להיות קטלניים ורבי היקף. אדם המעלה אש אינו שולט בתוצאות מעשיו, ואין בידו לדעת או לחזות את היקף הפגיעה והנזק שייגרמו בעקבותיו. כך, למשל: "בתי המשפט חזרו והדגישו את חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת אוי לגפרור שהצית להבה, שסופה ואחריתה מי ישרונה..." (ע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15)).

45. האמצעים הדרושים להצתת אש, הם פשוטים וזמינים, פעולת ההצתה עצמה קלה וידועה לכל, וכוח ההרס של האש עצום ורב. בתוך זמן קצר היא יכולה לכלות עצמים בהם היא אוחדת ולהופכם לעפר ואפר, וטמונה בה סכנה לכל אשר נקרה בדרכה (ר' ע"פ 4311/12 סורי נ' מדינת ישראל (8.11.12)). עבירת ההצתה נתפסת כעבירה חמורה לא רק בשל הסכנה האינהרנטית הטבועה בה, אלא גם על שום המסר העברייני האלים העולה הימנה, מסר שיש בו כדי להטיל אימה ופחד ולפגוע בתחושת הביטחון האישי של הציבור (ר' בהקשר זה ע"פ 4311/12 מילאד סורי נ' מדינת ישראל (15.10.12) וכן ר' ת"פ 31994-10-12 מדינת ישראל נ' מהראן עיסא (25.4.13), ע"פ 5074/10 מרדאווי נ' מדינת ישראל (19.9.12)).

46. אשר למדיניות הענישה הנהוגה- הפסיקה מורה, כי בעבירה זו יש ליתן משקל רב לשיקולי הגמול וההרתעה, נוכח הפוטנציאל ההרסני שבה, וכי ככלל העונש הראוי בגינה הוא מאסר מאחורי סורג ובריח. כך ראו בהקשר זה ע"פ 1599/08 מרדכי אריאל לוינשטיין ואח' נ' מדינת ישראל (19.2.09).

47. כמו כן, מסתמנת מגמת החמרת ענישה בגין עבירת ההצתה, כפי שנקבע בע"פ 4743/22 מדינת ישראל נ' פלוני (17.8.22), שם קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה בדבר קולת העונש, והדגיש בנימוקיו את חומרת עבירת ההצתה (פסקה 14). עם זאת, הובהר והודגש, כי רף הענישה בעבירות הצתה אינו אחיד וכל מקרה נשקל לגופו, ולעיתים בית-המשפט אף יימנע מהטלת מאסר של ממש ויסתפק בהשתתף מאסר בעבודות שירות. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בע"פ 7139/13 טרפה צקול נ' מדינת ישראל (23.1.14): "עיון בפסיקתו של בית משפט זה מגלה כי רף הענישה הנוהג בעבירות הצתה אינו אחיד והוא קשור בקשר ישיר לנסיבות המקרה ולנסיבותיו האישיות של הנאשם".

48. עבירה נוספת אותה ביצעו הנאשמים היא עבירה של היזק בזדון, אשר העונש הקבוע בצדה עומד על שלוש שנות מאסר. כאמור לעיל, בעניינו עבירה זו נבלעת בעבירת ההצתה, אך יצוין כי הערך המוגן בעבירה זו הוא ערך ההגנה על קניינו של הציבור, אשר במקרה דנן נפגע בעצם שריפת המסעדה ובעיקר בנזק שנגרם לאזור השירות ולמטבח.

49. אשר לנסיבות הקשורות בביצוע עבירות ההצתה וההיזק בזדון- נראה שקיים תכנון מקדים, לאור ההתקשרויות הטלפוניות וההתכתבויות באפליקציית וואטסאפ בין הנאשמים לפני ובסמוך לאירוע, ולאור הבאת בקבוקי התבערה למקום. הנאשמים הגיעו אל חצר הבית הצמוד למסעדה, הוציאו את כנפי החלון הפונה אל מטבח המסעדה והשליכו לפחות חמישה בקבוקי תבערה. מעשים אלו בוצעו בלב שכונת מגורים. הנזק הפוטנציאלי של הצתת מסעדה עצום ותואר זה מכבר, ויש בו אף כדי לסכן חיי אדם. עם זאת, הנאשמים ביצעו מעשיהם בשעת לילה מאוחרת, וכפי שנקבע בהכרעת הדין, לא הוכח כי ההצתה נעשתה מתוך מטרה לפגוע בבטחת הדירים בסביבת המסעדה או במטרה לפגוע בבני אדם. בשל כך, הנאשמים הורשעו לבסוף ברישה הסעיף ולא בסיפה שלו, כפי שטענה המאשימה בכתב האישום. הנזק שנגרם בפועל כולל שריפת מטבח המסעדה ואזור השירות, אך כפי שניתן להתרשם מהתמונות שהוגשו במסגרת שמיעת הראיות (ת/24) למרבה המזל הנזק שנגרם למסעדה לא היה רב. עוד בהקשר זה יצוין, כי המניע להצתת המסעדה נגע לקיומו של סכסוך על בית בין המתלונן, בעל המסעדה, לאביו של נאשם 2.

50. ביחס לאחידות הענישה- יוער, כי האישום הנוגע להצתת המסעדה, מייחס לשני הנאשמים שותפות בצוותא, מבלי לפרט בדבר חלקו של כל אחד מהם. בהינתן שגם במהלך שמיעת הראיות, הנאשמים הכחישו מעורבותם בעבירה באופן מוחלט ולא מסרו גרסה אשר לחלקם, ובהיעדר אינדיקציה אחרת מחומר הראיות, יש לייחס להם חלקים שווים לעניין הצתת המסעדה. זאת כאשר מתחם העונש שייקבע בעניינו של נאשם 1 יביא בחשבון גם את העובדה שהוא שהה בישראל בניגוד לחוק בעת ביצוע העבירה.

51. עיון בפסיקה מלמד על הטלת עונשי מאסר בגין עבירות ההצתה וההיזק בזדון. העונשים הם פונקציה של חומרת העבירות וריבוי האירועים, תוצאות המעשה, פוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש, תכנון מוקדם, הליך שיקומי, ועברו הפלילי של הנאשם. ראו למשל הדוגמאות שלהלן:

א. בע"פ 31852-10-24 רומן שגל נ' מדינת ישראל (16.1.25), נדון עניינו של מי שהורשע, על פי הודאתו בהסדר טיעון בעבירה של הצתה לפי הרישה לסעיף. המערער הגיע למקום בו חנה רכבה של המתלוננת סמוך לשעה 1:40 בלילה, כאשר הוא אחוז בידו בבקבוק ובהמשך גם בסמרטוט, ושילח אש ברכב, אשר נשרף בצדו השמאלי ונגרם נזק בסך כ-20,000 ₪. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם שנע בין 19 ל-48 חודשי מאסר בפועל. במסגרת קביעת העונש בתוך המתחם, בית המשפט התחשב בהיעדרו של עבר פלילי לחובתו, בהודאתו שחסכה זמן שיפוטי, בהבעת החרטה ובלקיחת האחריות. כמו כן, נשקלה עמדת המתלוננת אשר מחלה למערער על מעשיו. לבסוף, גזר בית המשפט המחוזי על הנאשם עונש של 20 חודשי מאסר בפועל ללא סנקציה כספית. בית המשפט העליון דחה את הערעור, בציין כי למעשיו של המערער קדם תכנון, וההצתה בוצעה בקרבת מבנים בשטח עירוני, באופן שהרחיב את היקף הנזק הפוטנציאלי מביצוע העבירה.

ב. בע"פ 3415/23 ריאל עוכזי נ' מדינת ישראל (1.11.23), נדון עניינו של מי שהורשע, לאחר שמיעת הוכחות, בעבירת הצתה, כאשר שפך חומר בעירה במטבח מסעדה ושילח בה אש. כתוצאה ממעשיו פרצה אש גדולה במטבח המסעדה, כך שחלל המטבח והציוד שבו ניזוקו. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 25 ל-50 חודשי מאסר. על הנאשם הושטו 40 חודשי מאסר, 8 חודשי מאסר על תנאי, פיצוי לבעל המסעדה בסך 10,000 ₪ וקנס בסך 2,500 ₪, תוך התחשבות בעברו הפלילי הכבד הכולל 30 הרשעות שונות. ערעור שהוגש לבית המשפט העליון התקבל כך שסעיף העבירה בה הורשע הינו הרישה לעבירת ההצתה. עם זאת, בית המשפט העליון נמנע מלהתערב בעניין העונש.

ג. בע"פ 4743/22 מדינת ישראל נ' פלוני (17.08.22), נדון עניינו של מי שהורשע, לאחר שמיעת הוכחות, בשני אישומים. במסגרת האישום הראשון הורשע בביצוע עבירת הצתה בחבורה, תוך נשיאת חפץ הנחזה לאקדח, עבירה של התפרצות לבניין שאינו מקום מגורים והסתייעות ברכב לביצוע פשע. כתוצאה ממעשיו הוצת אולם תצוגה של כלי רכב, ושלושה רכבי יוקרה ונגרם נזק שעמד על למעלה ממיליון שקלים. במסגרת האישום השני הורשע הנאשם בעבירה של שיבוש מהלכי משפט. בית המשפט קבע שני מתחמי עונש הולם, כאשר באישום הראשון, נקבע מתחם עונש הולם הנע בין 18 ל-34 חודשי מאסר, ומתחם עונש הולם לאישום השני נע בין 2 ל-6 חודשי מאסר. בשים לב לעברו הפלילי של הנאשם ולכך שניהל הוכחות בתיק, בית המשפט השית עליו 27 חודשי מאסר, 7 חודשי מאסר על תנאי ופיצוי בסך 85,000 ₪. ערעור על קולת העונש שהוגש לבית המשפט העליון התקבל ובית המשפט החמיר עונשו ל-5 שנות מאסר בפועל, תוך שהדגיש את החומרה הרבה של עבירות ההצתה ועמד על כך שיש להעלות את רף הענישה באופן הדרגתי.

ד. בע"פ 8347/19 נתי מיהרט נ' מדינת ישראל (17.3.20), נדון עניינם של מי שהורשעו על פי הודאתם במסגרת הסדר טיעון בביצוע עבירת הצתה. דובר על הצתת חנות בגדים בשעת לילה מאוחרת, אשר גרמה לנזק לרשת החשמל בחנות ושרפה את מדרגות ותקרת החנות. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע בין 24 ל-48 חודשי מאסר, וגזר עליהם 28 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי ופיצוי בסך 5,000 ₪. ערעור שהוגש לבית המשפט העליון על חומרת העונש נדחה.

- ה. בע"פ 6099/15 נסים אלביליה נ' מדינת ישראל (2.3.16), נדון מקרה של מי שהצית בשעת לילה בית של קרוב משפחתו לאחר שחשד בו כי שלח יד בכספו של אביו. המערער הורשע לאחר שמיעת הוכחות בעבירת ההצתה. מתחם העונש ההולם שנקבע נע בין 25 ל-50 חודשי מאסר, והעונש שנגזר על המערער עמד על 43 חודשי מאסר בפועל, הפעלת מאסר מותנה של 12 חודשים, מאסר על תנאי ופיצוי בסך 20,000 ₪. ערעור שהוגש לבית המשפט העליון נדחה.
- ו. בע"פ 1951/14 מקונן נ' מדינת ישראל (15.2.15), נדון עניינו של מי שהורשע על פי הודאתו בעבירת הצתת חנות, לאחר שנעלב מהתנהגותו של בעל החנות, לאחר שזה הפריד בין ניצים ובהם המערער שהיו מעורבים בקטטה. מתחם העונש ההולם שנקבע נע בין שנתיים ל-4.5 שנות מאסר. על המערער הושתו 30 חודשי מאסר. ערעור שהוגש לבית המשפט העליון נדחה.
- ז. בת"פ 41679-10-23 מדינת ישראל נ' חביב אילוז (4.6.24), נדון עניינו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה, וכן בעבירת ניסיון לקבלת דבר במרמה. הנאשם קשר עם אחר קשר שיצית בית עסק, זאת כדי שהנאשם יקבל במרמה ושלל כדין כספי ביטוח. בית העסק הוצת על ידי האחר, ואש אחזה בבית העסק. כתוצאה מההצתה נגרם נזק כבד למבנה ולתכולת בית העסק ולשני בתי עסק סמוכים. מתחם העונש ההולם שנקבע נע בין 20 ל-40 חודשי מאסר בפועל. לאור הודאת הנאשם במעשיו וחיסכון הזמן השיפוטי, קיומו של הליך שיקומי מוצלח וכן בהיעדר עבר פלילי ותקופת מעצר ממושכת, בית המשפט חרג לקולה מהמתחם וגזר עליו 9 חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות, מאסר על תנאי, צו מבחן וקנס בסך 4,000 ₪.
- ח. בת"פ 37073-06-23 מדינת ישראל נ' מואיד עלי (3.6.24), נדון עניינו של נאשם, נעדר עבר פלילי, שהורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה, לאחר שהצית מפעל ופגע בחלק מעובדיו ששאפו עשן. כמו כן, נשרפו חומרי גלם ותוצרים של המפעל המוערכים בשווי של כמיליון וחצי שקלים. מתחם העונש ההולם שנקבע נע בין 38 ל-52 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם נגזרו 42 חודשי מאסר בפועל, 12 חודשי מאסר על תנאי ופיצוי בסך 85,000 ₪.
52. אשר לעבירה של כניסה לישראל בניגוד לחוק, הערכים המוגנים העומדים בבסיסה הם ריבונות המדינה, בכך שנפגע כוחה לקבוע את הנכנסים לשטחה, ערכים כלכליים וחברתיים, וכן ביטחון הציבור, משיש בכניסה לישראל בניגוד לחוק להביא לפגיעה אפשרית, פוטנציאלית, בציבור השוכן בשטחה.
53. יפים לענייננו דבריו של כב' השופט ג'ובראן ברע"פ 3677/13 מוחמד אלהרוש נ' מדינת ישראל (9.12.14):

"מושכלות ראשונים הם כי הכניסה לישראל שלא כדין ומבלי היתר פרטני פוגעת בביטחון המדינה, בזכותה לקבוע את הבאים בשעריה ועלולה להגדיל את הסיכון לפשיעה מצד אלו ששוהים בה לא כדין... אין חולק כי עצם תופעת הכניסה שלא כדין מגדילה את הפוטנציאל לסיכון בטחוני, בין היתר בכך שהיא פותחת פתח לזליגת פעילות חבלנית עוינת (פח"ע) לתחומי מדינת ישראל ובכך מסכנת את בטחון תושביה..."

מידת החומרה של עבירת השב"ח נגזרת מהמצב הביטחוני. היא עשויה להשתנות עם שינוי העתים ואף עשויה להשתנות ממחוז למחוז. יש לבחון ולהתאים מעת לעת את מתחם העונש ההולם ואת העונש הראוי בתוך המתחם בגין עבירה זאת על פי תנאי הזמן והמקום, כך שאת מסקנתנו בפסק דין זה יש לבחון על רקע נסיבות ומצב בטחוני נתון". 54. יוער, כי מאז שפרצה מלחמת חרבות ברזל בחודש אוקטובר 2023, ניכרת בפסיקה מגמת החמרה בענישה בגין עבירות של כניסה ושהייה בלתי חוקיים בישראל. על חומרת העבירה לאחר תחילת המלחמה ניתן ללמוד מהדברים שנכתבו בעפ"ג 6746-10-23 מדינת ישראל נ' זארכנה (9.10.23): "נעיר כי מסקנתנו זו הייתה נכונה במנותק מהמצב הביטחוני הנוכחי, והדברים נכונים קל וחומר בשים לב למצב הביטחוני השורר היום". עם זאת, בענייננו העבירות בוצעו בטרם פרצה המלחמה, ויש לאזן בין הצורך במתן ביטוי לשיקול הרתעת הרבים במסגרת גזר הדין, לעובדה שבענייננו העבירות בוצעו לפני שפרצה המלחמה.

55. אשר לנסיבות ביצוע העבירה- כפי שעולה מנסיבות ביצוע העבירות בענייננו, רעייתו של נאשם 1 מתגוררת בישראל, וזו הסיבה מרכזית לכניסתו שלא חוק, וכך שאין מדובר בהכרח בכניסה במטרה לביצוע עבירות ואף לא למטרות פרנסה הפוגעות בערכיה הכלכליים של המדינה. זאת כמובן למעט עבירת ההצתה דן שבוצעה בעת שהנאשם נמצא בישראל בניגוד לחוק. מנגד, מדובר במי שבמשך שלושה חודשים נכנס לישראל פעמים רבות. 56. עיון בפסיקה שקדמה למלחמה מלמד על הטלת עונשי מאסר בגין עבירת הכניסה לשטח ישראל שלא כדין, כאשר בין השאר באים לידי ביטוי סיבת הכניסה, המצב הביטחוני המצוי בשטח ישראל וכן משך השהות שלא כדין. ראו למשל הדוגמאות שלהלן:

א. בעפ"ג 32957-11-23 מדינת ישראל נ' מוסא נגאר (22.11.23), נדון ערעור שהגישה המדינה לבית המשפט המחוזי בענייניו של נאשם אשר שהה בשטח ישראל במשך כשלושה חודשים בניגוד לחוק. בית משפט השלום קבע מתחם ענישה בטווח הנע בין 2 ל-7 חודשי מאסר, והשית על הנאשם 2 חודשי מאסר בפועל לצד עונשים נלווים. בית המשפט המחוזי החמיר את מתחם העונש ההולם, וקבע מתחם הנע בין 3 ל-8 חודשי מאסר והשית על הנאשם עונש של 3 חודשים ו-15 ימי מאסר בפועל, לצד הענישה הנלווית שניתנה.

ב. בת"פ 62179-07-23 מדינת ישראל נ' אנוס סעדה (7.8.23), נדון עניינו של מי שהורשע, על פי הודאתו בעקבות הסדר טיעון, בכניסה בלתי חוקית לישראל, כאשר נתפס בתחנה המרכזית בערד בהיותו תושב הרשות הפלסטינית ללא היתר כניסה או שהייה בישראל כדין. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין מאסר על תנאי ועד ל-5 חודשי מאסר. זאת בהתאם להלכת אלאהרוש, בנסיבות בהן מדובר בכניסה אחת לצרכי עבודה, שאינה מתמשכת וללא עבירת נלוות. לנאשם עבר פלילי בעבירות ביטחוניות אך לא בעבירות של כניסה לישראל, ובית המשפט גזר עליו עונש של 45 ימי מאסר בפועל, 3 חודשי מאסר על תנאי וקנס בסך 1,500 ₪.

ג. בת"פ 1166-06-21 מדינת ישראל נ' עלי דעיסאת (22.11.22), נדון עניינו של מי שהורשע, על פי הודאתו בהסדר טיעון, בעבירה של כניסה לישראל שלא כדין, בכך שנתפס שעה ששהה בתחומי מדינת ישראל, בהיותו תושב הרשות הפלסטינית ללא אישור כניסה או שהייה כדין. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם הנע בין מאסר קצר ועד 6 חודשי מאסר בפועל. כניסתו של הנאשם לישראל הייתה לשם עבודה ופרנסה, ועמדה לחובתו הרשעה בגין שלוש עבירות של כניסה לישראל שלא כדין. בית המשפט גזר על הנאשם עונש של חודשיים מאסר בפועל, 3 חודשי מאסר על תנאי וחילוט כספי.

ד. בת"פ 7567-09-20 מדינת ישראל נ' מגד עמלה (18.11.20), נדון עניינו של מי שהורשע, על פי הודאתו בהסדר טיעון, בעבירה של שהייה בלתי חוקית בישראל בשלוש הזדמנויות. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הולם, בהתאם להלכת אלאהרוש, אשר נע בין מאסר מותנה ועד 5 חודשי מאסר, וגזר על הנאשם עונש של 7 ימי מאסר בפועל, מאסר על תנאי למשך חודשיים, קנס והתחייבות כספית.

57. לאחר שבחנתי את הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות במקרה שלפניי, את נסיבות ביצוע העבירות ואת מדיניות הענישה הנוהגת, הגעתי לכלל מסקנה, כי מתחם העונש ההולם את עבירות ההצתה וההיזק בזדון בייחס לנאשם 1 נע בין 21 ל-51 חודשי מאסר בפועל, וביחס לנאשם 2 נע בין 20 ל-50 חודשי מאסר בפועל. מתחם העונש ההולם את עבירות הכניסה לישראל בניגוד לחוק נע בין חודשיים ל-6.5 חודשי מאסר בפועל. העונש המתאים

58. אשר לנאשם 1, לקולה שקלתי, כי מדובר באדם בוגר בגיל 41, נשוי ואב לשני פעוטות אשר הוא אמון על פרנסתם. התחשבתי גם בכך שנאשם 1 שוהה במעצר ממש מזה 15 חודשים, וידוע כי תנאי מעצר קשים מתנאי מאסר. לחומרה שקלתי, כי אף שנאשם 1 הודה בעבירות הכניסה לישראל שלא כדין במהלך שמיעת הראיות, הוא לא הודה ולקח אחריות על הצתת המסעדה. יודגש, כי אף שלא נזקפת לחובתם של הנאשמים בחירתם לנהל הליך הוכחות, לא ניתן לתת להם את ההקלה בעונש הניתנת למי שבוחרים להודות ולחסוך זמן שיפוטי. יצוין, שאיני סבורה כדעת ב"כ הנאשמים כי בהרשעתם ברישה לעבירת ההצתה חלף הסיפה שיוחסה להם בכתב האישום יש לבדה כדי להצדיק את ניהול המשפט, שכן ניתן היה לצמצם את המחלוקת לסוגיה משפטית זו ולהגיש את הראיות בהסכמה. עוד שקלתי, כי לנאשם 1 עבר פלילי מכביד. אמנם, הרשעותיו בעבירות רכוש הן ישנות למדי, כאשר הרשעותיו המאוחרות יותר הן בעיקרן בעבירות של כניסה לישראל, והאחרונה שבהן היא בעבירות שבוצעו בשנת 2020.

59. אשר לנאשם 2, לקולה שקלתי, כי מדובר באדם בוגר בן 41, נשוי בשנית ואב לשישה ילדים אשר עובד בתחום הבנייה. נאשם 2 לא הודה בעובדות כתב האישום, אך בעקבות הכרעת הדין בא-כוחו מסר כי הוא משוכנע שמדובר במעידה חד פעמית שלא תחזור על עצמה, שכן מדובר במי שמנהל אורח חיים נורמטיבי. ביטוי נוסף ללקיחת אחריות מצדו ניתן למצוא בהגעתו שלו ושל אביו לסולחה עם המתלונן, אשר במסגרתה הסכימו הצדדים על סיום הסכסוך ביניהם אשר נמשך שנים רבות. יש לברך על כך שהצדדים יישרו את ההדורים ביניהם, אך לא אוכל להיעתר לבקשת המתלונן, אשר ביקש מבית המשפט שיימנע מהטלת עונש מאסר בפועל ומפסיקת פיצוי כספי על נאשם 2. כידוע, התפיסה שביסוד המשפט הפלילי היא שמעשה של אדם אשר עולה כדי עבירה פלילית הוא כזה שפוגע בחברה כולה, ולא בנפגע העבירה הספציפי בלבד. בשל כך, גם אם נפגע העבירה מוכן לסלוח לעבריין שפגע בו אין די בכך כדי לאיין את שיקולי הענישה ובראשם הגמול, וכן הרתעת היחיד והרבים. עוד התחשבתי בכך שנאשם 2 ריצה שני עונשי מאסר, אולם העבירה האחרונה שהורשע בה היא משנת 2014 ומדובר בעבירות בתחומים שאינם ממין העניין והתיישנו בשנת 2022, כך שנתתי לכך משקל מועט. בנוסף, התחשבתי בכך שנאשם 2 היה עצור ממש במשך שישה חודשים, וכי מאז מאי 2024 הוא עצור באיזוק אלקטרוני.
60. עוד, יש ליתן משקל לשיקולי הרתעת היחיד, שכן לנאשמים אין אופק שיקומי טיפולי, הם לא הביעו חרטה על מעשיהם, וכאמור, אין מדובר במעורבותם הראשונה בפלילים.
61. אשר לבקשת המתלונן שלא לפסוק לחובת נאשם 2 פיצוי כספי, אלא רק דרש פיצוי מנאשם 1, הרי שאף שהוא מסר שקיבל פיצוי כספי מאביו של נאשם 2 בתמורה למסירת הבית, לא צוין הסכום שניתן לו כפיצוי כספי בגין הנזקים שנגרמו למסעדה, וממילא לא הוגשו לבית המשפט אסמכתאות כלשהן המוכיחות כי התקבל פיצוי כספי, עם זאת, לאור בקשת המתלונן, היעדר מסמכים המלמדים על היקף הנזק, וכן הצהרתו בדבר כוונתו לפנות להליך אזרחי, הסכום יהיה מדוד.
62. בהתחשב בכל אלה, מיקומו של נאשם 1 בתוך המתחמים צריך להיות גבוה יותר בשים לב לנימוקים שלהלן: עברו הפלילי של נאשם 1 מכביד יותר; נאשם 1 ביצע עבירות במועדים שונים; נאשם 1 הצטרף לביצוע העבירות מבלי שהמניע לביצוען קשור בו, בעוד שההדורים יושבו בין אביו של נאשם 2 למתלונן, כך שהמניע שלו לביצוע העבירות פג; נאשם 2 שהה במעצר באיזוק במשך חודשים ארוכים, אותם לא ניתן לנכות מתקופת המאסר. בנסיבות אלה, עונשו של נאשם 1 יהיה בחלקו האמצעי של כל אחד ממתחמי העונש ההולם, תוך חפיפה מסוימת בין העונשים, בעוד שעונשו של נאשם 2 יהיה בחלק העליון של השליש התחתון של מתחם העונש ההולם.
63. אשר על כן, החלטתי לגזור על כל אחד מהנאשמים עונש כולל כדלקמן:
- נאשם 1
- א. 36 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו).
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, הנאשם לא ירצה עונש זה אלא אם יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר על כל עבירת רכוש מסוג פשע.
- ג. 4 חודשי מאסר על תנאי, הנאשם לא ירצה עונש זה אלא אם יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר על כל עבירת רכוש מסוג עוון או כל עבירה לפי חוק הכניסה לישראל.
- ד. פיצוי כספי למתלונן בסך ₪ 5,000 אשר ישולם עד ליום 23.3.25.
- נאשם 2
- א. 27 חודשי מאסר בפועל (בניכוי ימי מעצרו).
- ב. 9 חודשי מאסר על תנאי, הנאשם לא ירצה עונש זה אלא אם יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר על כל עבירת רכוש מסוג פשע.
- ג. 3 חודשי מאסר על תנאי, הנאשם לא ירצה עונש זה אלא אם יעבור בתוך 3 שנים מיום שחרורו מהמאסר על כל עבירת רכוש מסוג עוון.
- ד. פיצוי כספי למתלונן בסך ₪ 5,000 אשר ישולם עד ליום 23.3.25.
- זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום מהיום.
- ניתן היום, כ"ג טבת תשפ"ה, 23 ינואר 2025, בנוכחות ב"כ הצדדים והנאשמים.